

Pravomoc soudu

Je nepřijatelné občanskoprávní žalobou revidovat skutkové a právní závěry učiněné příslušnými orgány v rámci řízení o udělení státního občanství. I konstatování určité skutečnosti či vyslovení neoprávněnosti zásahu ale může být formou odčinění nemajetkové újmy tvrzeným zásahem do osobnostních práv účastníka (srov. § 81, § 82 odst. 1 a § 2951 odst. 2 o. z.). Jestliže žalobce uplatnil soukromoprávní nárok na ochranu osobnosti, je k jeho projednání založena pravomoc soudu podle § 7 odst. 1 o. s. ř., přestože v žalobním petitu použil formulaci veřejnoprávního předpisu, o kterou se opíralo rozhodnutí správního orgánu. Odpovídajícím procesním postupem v případě neopodstatněnosti takového nároku nemůže být zastavení řízení pro neodstranitelný nedostatek podmínek řízení. Dovodí-li soud nedostatek své pravomoci k projednání určité věci, je povinen současně rozhodnout (nemá-li jít o pravomoc cizozemského orgánu) i o postoupení věci orgánu, jehož pravomoc dána je. Není-li takového jiného orgánu, je orgánem povoláním k rozhodnutí ve věci soud.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 25 Cdo 4019/2018-51, ze dne 25.7.2019)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce: S. G., narozený XY, bytem XY, zastoupený JUDr. I.J., advokátem se sídlem D., proti žalované: Česká republika - Ministerstvo vnitra, se sídlem P., o určení, že žalobce není osobou, která by ohrožovala bezpečnost České republiky, její svrchovanost a územní celistvost, demokratické základy, životy, zdraví nebo majetkové hodnoty, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 7 pod sp. zn. 30 C 360/2017, o dovolání žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 24. 7. 2018, č. j. 18 Co 150/2018-31, tak, že usnesení Městského soudu v Praze ze dne 24. 7. 2018, č. j. 18 Co 150/2018-31, a usnesení Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 23. 4. 2018, č. j. 30 C 360/2017-23, se zrušují a věc se vrací Obvodnímu soudu pro Prahu 7 k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Obvodní soud pro Prahu 7 usnesením ze dne 23. 4. 2018, č. j. 30 C 360/2017-23, zastavil řízení o žalobě na určení, že žalobce není osobou, která by ohrožovala bezpečnost České republiky, její svrchovanost a územní celistvost, demokratické základy, životy, zdraví nebo majetkové hodnoty, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že rozhodnutím Ministerstva vnitra ze dne 20. 1. 2017, č. j. VS-2142/835.3/2-2015, ve spojení s rozhodnutím ministra vnitra ze dne 22. 8. 2017, č. j. MV-65674-5/SO-2017, byla zamítnuta žádost žalobce a jeho nezletilých dcer o udělení státního občanství České republiky z důvodu, že žalobce je osobou ohrožující bezpečnost státu, jeho svrchovanost a územní celistvost, demokratické základy, život, zdraví, nebo majetkové hodnoty ve smyslu § 13 odst. 2 zákona č. [186/2013](#) Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky) - dále jen „zákon č. [186/2013](#) Sb.“. V návaznosti na to pak uzavřel, že ve věci je dán neodstranitelný nedostatek podmínek řízení, neboť žalobce se cestou podané žaloby na ochranu osobnosti fakticky domáhá přezkumu skutkových a právních závěrů státních orgánů učiněných ve správním řízení, resp. obchází § 26 zákona č. [186/2013](#) Sb., jež vylučuje soudní přezkum rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení státního občanství.

K odvolání žalobce Městský soud v Praze usnesením ze dne 24. 7. 2018, č. j. 18 Co 150/2018-31,

usnesení soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Ve shodě s obvodním soudem uzavřel, že žalobce se ve stávajícím řízení snaží toliko o nepřípustnou revizi závěrů orgánů státu učiněných ve správním řízení, a že jím uplatněný nárok nelze projednat před soudem, ať už v občanském soudním řízení či v rámci správního soudnictví.

Usnesení odvolacího soudu napadl žalobce dovoláním. Namítá, že závěr o tom, že je osobou uvedenou v § 13 odst. 2 zákona č. [186/2013](#) Sb., nelze vyvrátit jinak než v řízení před obecným soudem. Jedná se o označení, jež vážným způsobem zasahuje do jeho práva na ochranu osobnosti a které má zjevně difamující a stigmatizující obsah (obdobně jako kdyby byl označen „za zloděje, za rasistu, či vyvrhele jakéhokoli jiného druhu“). Uvedl, že podaná žaloba je vedena snahou bránit se nespravedlivému a nepravdivému nařčení, které se jej dotýká, nikoli snahou o dosažení změny příslušných správních rozhodnutí. Jedná se tedy především o otázku ochrany osobnosti, jež spadá do pravomoci civilních soudů. Navrhl, aby dovolací soud změnil napadené rozhodnutí tak, že usnesení soudu prvního stupně se zrušuje.

Nejvyšší soud posoudil dovolání, vzhledem k datu napadeného rozhodnutí, podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 30. 9. 2017 (čl. II bod 2 zákona č. [296/2017](#) Sb. – dále jen „o. s. ř.“) a jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), řádně zastoupenou advokátem ve smyslu § 241 o. s. ř., a je přípustné k řešení otázky rozsahu pravomoci soudů v občanském soudním řízení, jež dosud nebyla za daných skutkových okolností dovolacím soudem řešena. Dovolání je důvodné.

Nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval. Právní otázka se může týkat i práva procesního.

Podle § 7 odst. 1 o. s. ř. v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují soudy spory a jiné právní věci, které vyplývají z poměrů soukromého práva, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány. Podle odst. 3 jiné věci projednávají a rozhodují soudy v občanském soudním řízení, jen stanoví-li to zákon.

Podle § 103 o. s. ř. kdykoli za řízení přihlíží soud k tomu, zda jsou splněny podmínky, za nichž může rozhodnout ve věci samé (podmínky řízení).

Podle § 104 odst. 1 jde-li o takový nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit, soud řízení zastaví. Nespadá-li věc do pravomoci soudů nebo má-li předcházet jiné řízení, soud postoupí věc po právní moci usnesení o zastavení řízení příslušnému orgánu; právní účinky spojené s podáním žaloby (návrhu na zahájení řízení) zůstávají přitom zachovány.

Soudy jsou v občanském soudním řízení povolány k rozhodování o věcech, které svou povahou vyplývají ze vztahů uvedených v ustanovení § 7 odst. 1 o. s. ř., není-li výjimečně založena výslovným ustanovením zákona pravomoc jiného orgánu. Vedle toho pak soudy rozhodují i o dalších věcech, jestliže jejich pravomoc zakládá zákon (§ 7 odst. 3 o. s. ř.). Pro posouzení, zda je v projednávané věci dána pravomoc soudu, je proto rozhodující charakter právního vztahu, z něhož vyplývá žalobcem uplatněný nárok (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2011, sp. zn. 25 Cdo 3522/2011, publikované pod č. 114/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, dále též jen „Sbírka“).

V posuzované věci se žalobce domáhá určení, že není osobou ohrožující zájmy a hodnoty vypočtené v ustanovení § 13 odst. 2 zákona č. [186/2013](#) Sb., přičemž svůj nárok odůvodňuje tím, že předmětným

označením ze strany orgánů státu se cítí být dotčen vzhledem k jeho zjevně znevažujícímu, nepravdivému a nespravedlivému obsahu. Současně výslovně popírá, že by byl v řízení motivován snahou dosáhnout změny příslušných správních rozhodnutí, potažmo že by uplatňoval nárok na náhradu škody ve smyslu zákona č. [82/1998 Sb.](#), o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Z takto vymezených žalobních tvrzení je zřejmé, že řízení je vedeno o nároku žalobce uplatňovaném z titulu jeho práva na ochranu osobnosti (cti a vážnosti), do něhož mělo být zasaženo popsáním odůvodněním rozhodnutí správních orgánů, tedy o nároku nepochybně plynoucím z poměrů soukromého práva, o němž přísluší rozhodovat soudu v občanském soudním řízení podle § 7 odst. 1 o. s. ř.

Odvolací soud v souladu s ustálenou judikaturou dovolacího soudu vyložil, že je nepřipustné občanskoprávní žalobou revidovat skutkové a právní závěry učiněné příslušnými orgány v rámci řízení o udělení státního občanství - srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 1998, sp. zn. 3 Cdon 1091/96, uveřejněný pod č. 11/2000 Sbírky, rozsudek téhož soudu ze dne 31. 10. 2017, sp. zn. 25 Cdo 4710/2016, publikovaný v časopise Soudní rozhledy, č. 11-12/2018, s. 371, usnesení ze dne 20. 6. 2006, sp. zn. 28 Cdo 1473/2006, či ze dne 21. 9. 2016, sp. zn. 30 Cdo 1163/2016, podle nichž soud není mimo rámec správního soudnictví oprávněn (nejde-li o nicotný paakt vydaný věcně nepřislušným orgánem), zkoumat věcnou správnost správního aktu. Nesprávně však vyhodnotil žalobu na určení, že žalobce není osobou s vlastnostmi, které zákon označuje jako důvod pro neudělení státního občanství České republiky, jako snahu o přezkum správních rozhodnutí, neboť i konstatování určité skutečnosti či vyslovení neoprávněnosti zásahu může být formou odčinění nemajetkové újmy tvrzeným zásahem do osobnostních práv účastníka (srov. § 81, § 82 odst. 1 a § 2951 odst. 2 o. z.). Jestliže žalobce uplatnil soukromoprávní nárok na ochranu osobnosti, je k jeho projednání založena pravomoc soudu podle § 7 odst. 1 o. s. ř., přestože v žalobním petitu použil formulaci veřejnoprávního předpisu, o kterou se opíralo rozhodnutí správního orgánu. Odpovídajícím procesním postupem v případě neopodstatněnosti takového nároku nemůže být zastavení řízení pro neodstranitelný nedostatek podmínek řízení.

Nelze zároveň přehlédnout judikaturu dovolacího soudu ustálenou na závěru, že dovedí-li soud nedostatek své pravomoci k projednání určité věci, je povinen současně rozhodnout (nemá-li jít o pravomoc cizozemského orgánu) i o postoupení věci orgánu, jehož pravomoc dána je (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2006, sp. zn. 29 Odo 61/2006, publikované pod C 4139 v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, C. H. Beck, a ze dne 19. 9. 2001, sp. zn. 29 Odo 532/2001, č. 23/2002 Sbírky). Není-li takového jiného orgánu, je orgánem povolaným k rozhodnutí ve věci soud.

Protože odvolací soud i soud prvního stupně posoudily právní otázku pravomoci soudu v občanském soudním řízení nesprávně, je dovolací důvod uplatněný žalobcem naplněn. Nejvyšší soud proto usnesení odvolacího soudu zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.); jelikož důvody, pro které bylo rozhodnutí odvolacího soudu zrušeno, platí také na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud i usnesení soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Pozůstalost](#)
- [Pozůstalost](#)

- [Nezbytná cesta](#)
- [Nepominutelný dědic](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)